



Stormachtige herfst op komst

Posted on 20 juli 2022 by Gastauteur

‘Winter is coming.’ Zo luidt de waarschijnlijk bekendste zin uit de succesvolle HBO-serie *Game of Thrones*. Het is een aankondiging van ellende en een aansporing om vooral voorbereid te zijn. Wanneer je kijkt naar de huidige opeenstapeling van crises krijg je ook hier het idee dat de winter in aantocht is. De vraag is of we voorbereid zijn.

Ik ben van nature een optimist, een levenshouding die op dit moment niet meevalt. Zelfs mij overvalt het naargeestige gevoel dat Nederland vastloopt. Nu moeten we voorzichtig zijn met overal het woord ‘crisis’ achter te plakken, die term is inmiddels aan inflatie onderhevig, maar het valt niet te ontkennen dat de maatschappelijke problemen zich opstapelen.

Vandaag begint in politiek Den Haag het zomerreces en zelden heb ik een kabinet gezien dat na zes maanden al zo in de touwen hangt.

Stijgende prijzen

Nederland is geen land van revoluties. Of zoals Karl Marx ons burgerlijke landje ooit

typeerde: 'In dit land komt nooit een revolutie want je mag hier niet over het gras lopen'. Hier geen massale opstand van gele hesjes of wekenlange stakingen. Toch lijken nu diverse ingrediënten voor iets dergelijks wel aanwezig.

De geschiedenis wijst uit dat de oorzaak van opstanden altijd anders zijn, de aanleiding is echter vaak hetzelfde: stijgende prijzen van voedsel of energie. Precies waar we op dit moment tegenaan lopen. Maar er is meer aan de hand. Zo zijn we bijvoorbeeld niet in staat of bereid om de immigratie te beperken, waardoor er steeds meer huizen nodig zijn. En die huizen kunnen niet gebouwd worden door de stikstofcrisis. En die stikstofcrisis zorgt er ook voor dat er geen vergunningen kunnen worden afgegeven voor noodzakelijke duurzaamheidsprojecten bij bedrijven, projecten die nodig zijn vanwege de klimaatcrisis. De klimaatcrisis vraagt om minder gebruik te maken van kolencentrales, terwijl we die centrales nu hard nodig hebben vanwege de Oekraïne crisis.

Kenmerkend is dat al deze crises niet zijn op te lossen met een zak geld maar alleen met scherpe, soms vrijwel onmogelijke, keuzes en leiderschap. Anders dan geld zijn die laatste twee zaken uitermate schaars.

Om al deze crises te doorstaan hebben we een kabinet en een coalitie nodig die stevig in de schoenen staan. Of dat nu het geval is valt te betwijfelen. Na een moeizame tangverlossing heeft dit kabinet geen dag kunnen genieten van een rustig kraambed.

In de wandelgangen in Den Haag valt te horen dat het in het kabinet veel slechter gaat dan men wil toegeven en zijn de verhoudingen tussen de coalitiepartijen beroerd. Terwijl D66 ineens op tal van punten – al dan niet geholpen door rechterlijke uitspraken – gelijk lijkt te krijgen, staat het CDA vooral in de overlevingsstand. De vechtlust bij die partij lijkt verdwenen terwijl het partijkader met angst en beven afgaat op de Provinciale Statenverkiezingen van 15 maart volgend jaar, verkiezingen die cruciaal zijn voor de toekomst van dit kabinet. Ook van de volgzame VVD is geen tegenmacht of onrust te verwachten.

ChristenUnie

Op dit moment vormt de ChristenUnie het grootste risico voor dit kabinet. Deze partij stapte met tegenzin in deze coalitie, heeft van de achterban de opdracht meegekregen om kritisch te zijn en staat op winst in de peilingen. Tegelijkertijd is

vicepremier Carola Schouten onzichtbaar en lukt het landbouwminister Henk Staghouwer niet om de boeren enig perspectief te bieden.

Van deze kleinste coalitiepartij die weinig te verliezen heeft is het kabinet wel afhankelijk. In combinatie met de onrust en crisissfeer in het land is dat voor de coalitie geen fijn vooruitzicht. Het is daarom onmiskenbaar: winter is coming. Maar eerst wacht ons ongetwijfeld nog een hete herfst.

Mark Verheijen is politiek columnist van De Limburger. Deze column verscheen daar op zaterdag 16 juli 2022. De auteur was eerder politicus: gemeenteraadslid, wethouder, gedeputeerde, Kamerlid en (waarnemend) partijvoorzitter van de VVD.